

Racak

OSCE Report, 1998

Per Racak Schwindel 2005

KOSOVO VERIFICATION MISSION

17 January 1998

SPECIAL REPORT
MASSACRE OF CIVILIANS IN RACAK**Summary.**

On 15th January 1998, in the village of Racak, (Stimlje), 45 Albanian civilians were killed. The victims include one female and one boy. The facts as verified by the KVM include evidence of arbitrary detentions, extra-judicial killings and the mutilation of unarmed civilians by the security forces of the Federal Republic of Yugoslavia. The Kosovo Verification Mission has voiced the opinion of the international community that the FRY Government must immediately allow the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia to immediately come to Kosovo to investigate the incident. The FRY Government has not responded positively.

Background - Significant Incidents

14 January. The police informed the KVM of a KLA attack on police vehicles near Dulje (west of Stimlje). A KVM patrol already in the area had heard the shooting and on investigation found the scene of an ambush against police vehicles. Two policemen were dead and another two wounded. Three Albanian civilians in a taxi were also wounded. It appears they had inadvertently driven into the ambush. KVM evacuated an injured policeman and the three civilians to Prizren hospital. Later, KVM were informed that one of the wounded policeman had died, raising the total fatalities to three. Prizren Regional Centre comments that this was a well-prepared ambush. Camouflaged firing positions had been prepared for up to 15 men and there was evidence that these may have been occupied for several days. Small arms, heavy machine gun and rocket-propelled grenades had been fired at the police force.

15 January. The KVM followed up reports of an ambush on a police patrol in Slivovo (north of Stimlje) in which one policeman was said to be injured. The KVM patrol observed approximately 15 points in the village. The local police suggested that one "terrorist" had fired at the patrol from a cemetery. The KVM saw evidence of an exchange of small arms fire but could not confirm the police account of the incident. Once the police had left Slivovo the villagers report that approximately 100 villagers returned from the mountains. One Albanian man claimed that Serb civilians had beaten him. He bore marks that supported his claim but the KVM cannot confirm his version of events.

16 January. Prizren Regional Centre report that the policeman ambushed at Slivovo as died in hospital.

Background - Security Force Build Up

17 January. KVM patrols from Pristina and Prizren confirm an increase of VJ activity in the Stimlje area. Movement of armoured vehicles, including tanks, has been observed. KDOM report that police in the same area at a high state of readiness. A patrol visiting Belince (west of Stimlje) saw tanks and towed artillery. In a meeting with local KLA leaders, the KVM

were told that over 1,000 civilians had left the villages of Belince, Racak, Petrova and Malopoljce and were now living in the hills. Verifiers were unable to confirm this but humanitarian organisations have been informed and KVM patrols are investigating.

13th January. Pristina Regional Centre visited villages in the Stimlje area following reports that residents had left and taken to the hills. Verifiers found 50 people in Belince, 350 in Racak and 680 in Malopoljce. Residents informed them that no one was living in the woods at the moment. The KVM patrol was informed that many residents had left the villages in 1998-9 to live in either Stimlje or Urosevac. It was said that access to these towns was now a problem for the remaining villagers because of alleged harassment at police checkpoints.

14th January. KVM patrols received reports of bombardments of the villages of Javor and Luznica (north west of Stimlje). Residents were alleged to be leaving the villages for the hills. Verifiers could hear the sound of tank, mortar, heavy machine gun and small arms fire but could not confirm the targets. The KVM were prevented access to the VJ position at Dulje heights (west of Stimlje). They spoke to a VJ liaison officer who said that an armed confrontation had occurred nearby. He said neither side had sustained casualties. The exact location of the action was unknown.

15th January. KVM report that a 30 man VJ working party are constructing a new permanent observation position at Dulje. This is in the immediate vicinity of the KLA ambush of 8th January. Another permanent position was seen under construction near Cmoljevo.

15th January. The KVM reported a serious deterioration of the situation in the Stimlje area. Racak, Malopoljce, Petrova and Belince villages (south and west of Stimlje) were all affected. Verifiers saw houses burning in Racak and Malopoljce. KVM patrols witnessed VJ tanks and armoured vehicles firing directly into houses near Malopoljce and Petrova. VJ and police forces prevented KVM patrols from entering the area but late in the afternoon a KVM patrol did get to the village of Racak. Verifiers saw one dead Albanian civilian and five injured civilians including a woman and a boy suffering from gunshot wounds. The KVM also received unconfirmed reports of other deaths. Residents of Racak claimed that men had been segregated from women and children and that 20 males had been arrested and taken away. The verifiers took the details and evacuated the casualties before the onset of darkness. The wounded were taken to Pristina hospital. KVM was later denied access to the wounded in the hospital. KVM Headquarters protested this action to the FRY authorities in Pristina.

Racak Massacre

In 15th January, KVM teams that included human rights verifiers, went to Racak village. EU HDOM also sent patrols. By 15th hours, the first confirmed reports were received of 10 humans having been killed.

The accounts of surviving residents said that the killing had taken place on the 15th January. They said that following VJ and police attacks, security forces had entered Racak at approximately 17th hours. Some were dressed in police uniforms, others in black uniforms and ski masks. They claimed these forces had executed some residents and detained others. Additionally, the survivors reported that they recognised some of the policemen as being from Stimlje. They also said that they had recognised some of the assailants as being Serbian civilians from Stimlje dressed in police uniforms.

The first KVM teams to arrive in Racak on 15th January in the early morning and found the following.

High ground (ridge) behind the village.

23 adult males of various ages. Many shot at extremely close range, most shot in the front, back and top of the head. Villagers reported that these victims were last seen alive when the police were arresting them.

Ravine near the village.

1 adult male shot through the groin. He appeared to have been shot while running away.

3 adult males shot in various parts of their body including their backs. They appeared to have been shot when running away.

In the village (killed outside but some families had recovered the bodies to their homes).

1 adult male killed outside his house. The top of his head had been removed and was found approximately 15 feet away from his place of death. The wound appeared to have been caused by an axe, but may have been from a bullet.

1 adult male shot through the head

1 adult male shot outside his house with his head missing. Pieces of skull were scattered about the yard

1 adult male shot in head and decapitated. All the flesh was missing from the skull.

1 adult female shot in the back

1 adult male shot twice in the chest and once in the knee

1 boy 12 years old shot in the neck.

1 male 18 years old shot in abdomen

1 adult male 40 years old shot in chest

7 adults killed in Racak had been removed by their family to Malopolje

Head of Mission & PERSONAL 2235-27

Ambassador Walker went to Racak arriving at 1310 hours accompanied by two Deputy Heads of Mission. They were met by surviving residents, some of whom had returned to the village and were just discovering the fate of family members. There were no security forces present. There was a heavy presence of uniformed KLA in the village.

Ambassador Walker met with area KLA representatives in a second village. The KLA articulated their frustration and anger at the attack. They expressed a desire for revenge but said that the KLA Headquarters had ordered them to continue restraint. The Head of Mission urged them not to take any action in order to avoid an escalation of violence. Specifically, he

urged that nothing be done that evening in Pristina that had earlier been indicated by the KLA as a possibility.

Having seen the site of the killings, the Head of Mission held a press conference in the KVM Headquarters. An extract of his statement was as follows.

"On arrival villagers guided me to a site where I saw, much to my horror and shock, the bodies of over twenty men who had obviously been executed where they lay. I do not have the words to describe my personal revulsion, or that of all those who were with me, at the sight of what can only be described as an unspeakable atrocity. Although I only saw the bodies of twenty, mostly elderly men - most shot in the front, back and top of the head. - KVM verifiers moved about and counted an additional number.

In all, 45 bodies were observed, including three women and one child. They were all in civilian clothes; all looked like humble village inhabitants. Although I am not a lawyer, from what I personally saw, I do not hesitate to describe the event as a massacre, a crime against humanity. Nor do I hesitate to accuse the government security forces of responsibility"

Demands on the FRY Government

Ambassador Walker informed the FRY Government that they must produce the names of all those involved in the police and MI operations around Stunje. The international community needs to know who gave the orders for the killing and who executed these orders. The International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia must immediately come to Kosovo with visas at the invitation of the FRY government, or without, to investigate this atrocity.

Response of the FRY Government

On 14th January Ambassador Walker spoke to the office of President Milosevic and informed them of the demands of the international community. In Pristina, the Head of Mission met General Loncar, head of the FRY Liaison Office, who notified the KVM of the Yugoslav authorities intention to investigate the incident on 17th January. General Loncar stated that the security forces would use whatever resources were necessary to carry out the investigation beginning at 1300 hours on 17th January.

The Chairman-in-Office called FRY Foreign Minister Jovanovic. The Foreign Minister said that the OSCE's account of the incident was wrong. He said that none of the "terrorists" were under the age of 18, and there were no women among the dead.

The FRY Ministry of Interior (MUP) released a statement saying that the police on 15th January engaged a terrorist group in Racon. One policeman was injured. According to the statement "several dozen terrorists were killed, the majority wearing uniforms with KLA insignia". The statement also claimed that on 16 January the KVM had hampered an investigating judge who was going to the scene of the killings.

After the intervention of the Chairman-in-Office and US Secretary of State Albright, FRY Foreign Minister Jovanovic promised that the police would not go to the scene of the killings. However, he insisted that an investigating judge would. The Chairman-in-Office accepted

this with the condition that the judge was accompanied by the KVM, but not by any security forces.

Conclusion.

The facts as verified by KVM include evidence of arbitrary detentions, extra-judicial killings and the mutilation of unarmed civilians of Albanian ethnic origin by the VJ and police. This constitutes clear violations of both international humanitarian law and international human rights law. Furthermore, these constitute clear violations of the commitments made by the FRY under the 16th October Agreement and Security Council Resolutions 1199 and 1203.

End

Annex A to
Special Report: Massacre of Civilians in Racak
KVM Human Rights Report

PRELIMINARY HUMAN RIGHTS ASSESSMENT INCIDENT IN RACAK 16th JANUARY 99

The Facts

On 16th January, MUP VI moved into the village of Racak and opened fire. The operation lasted until about 18:00 when MUP VI withdrew. During the operation KVM verified that tanks fired into houses occupied by civilians. No firing was seen originating from the houses. Three houses were burned. When the KVM entered the village, they were led to the body of an elderly person who had been shot in his head. Five others were wounded. They were transported to Pristina hospital. The KVM has since been denied access into the hospital. On 17th January, KVM confirmed the killing of 36 persons. KDOM reported an additional nine bringing the recorded total to 45. Several of the dead had been mutilated. None of the victims were wearing military uniforms.

Applicable International Law

International Humanitarian Law The Geneva Conventions have been ratified by FRY and apply to situations of armed conflict. The Conventions stipulate that persons taking no active part in the hostilities shall be treated humanely and they expressly prohibit all acts constituting violence to life and person, in particular murder of all kinds, mutilation, cruel treatment and torture. In addition, collective punishment, attacks against the civilian population and the destruction of civilian property are prohibited.

See, in particular, Article 3 of the First Geneva Conventions and Additional Protocol II

International Human Rights Law. Equally applicable are OSCE Human Dimension Commitments and international human rights standards, emanating principally from the International Covenant on Civil and Political Rights, that has also been ratified by FRY. The ICCPR protects the right to life and prohibits any arbitrary deprivation of life and torture, including mutilation. These provisions remain extant in time of public emergency. These rights are also protected by the International Convention on the Elimination of Racial Discrimination and by the UN Convention against Torture.

Human Rights Assessment

The facts as verified by KVM include evidence of arbitrary detentions, extra-judicial killings and the mutilation of unarmed civilians of Albanian ethnic origin in the village of Racak by MUPVJ. They constitute clear violations of both international humanitarian law and international human rights law. Furthermore, these gross violations of international humanitarian law and international human rights law constitute clear violations of the commitments of FRY under the 16th October Agreement and Security Council Resolutions 1199 and 1203.

Recommendations for Action

The International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia (ICTY) has the jurisdiction and power to prosecute persons responsible for serious violations of international humanitarian law committed in Kosovo. KVM calls upon the Office of the Prosecutor to commence an immediate investigation into the crimes committed in Racak.

UN Security Council Resolutions 1199 and 1203 call upon the authorities of FRY and the leaders of the Kosovo Albanian community to cooperate fully with the Prosecutor of the ICTY in the investigation of possible violations within the jurisdiction of the Tribunal. KVM urges the leadership of both communities to provide such cooperation immediately.

Under international human rights law the FRY authorities must initiate an immediate and impartial investigation of the acts committed in Racak, must identify those responsible and prosecute and punish them. Furthermore, FRY must compensate the relatives of the victims and take all necessary measures to prevent such violations in the future.

KVM Human Rights Division

Verklaring van de Duitse minister van Buitenlandse Zaken Fischer, namens de EU,
d.d. 17 januari 1999:

"The brutal murder of civilians in Racak fills me with loathing. Those responsible for this act must know that the international community is not prepared to accept the brutal persecution and murder of civilians. I firmly call on both sides of the conflict to desist from any kind of violence. Attacks on the civilian population may not occur under any circumstances. I will press for a speedy solving of the murders, the identification of the perpetrators and their indictment by the International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia in the Hague.

I condemn in the strongest terms the attack on a team of OSCE-verifiers which lead to the wounding of a british and a yugoslav OSCE-official. Those who shoot at unarmed international verifiers who have come to Kosovo to give peace and the political solution of the conflict a chance and to support the sorely afflicted population act in an inhuman and cynical manner. The personal security of all OSCE-verifiers must have highest priority for all parties in the Kosovo conflict. I call upon the parties to adhere to the agreed ceasefire, to fully fulfill the security guarantees given to the OSCE-verifiers and to desist from any restriction of their freedom of movement. I wish for a speedy and complete recovery of those wounded in the attack who at this moment are in a Prishtina hospital."

Milosevic 18 January

STATEMENT BY THE SECRETARY GENERAL OF NATO, DR JAVIER SOLANA ON
BEHALF OF THE NORTH ATLANTIC COUNCIL FOLLOWING ITS MEETING ON
SUNDAY, 17TH JANUARY 1999

- The Council condemns the massacre of Kosovar Albanians that was carried out in the village of Racak last Friday. This represents a flagrant violation of international humanitarian law.
- The Council calls on the Yugoslav Authorities to cooperate fully with the ICTY in accordance with UN resolutions, including by granting immediate and unrestricted access to Chief Prosecutor Arbour, and international investigators including Finnish forensic experts. We also call on the FRY Authorities to ensure the security of the ICTY personnel.
- The Council demands that the Government of the FRY take immediate steps to ensure that those responsible for this massacre are brought to justice. The names of those who participated in the killing and those who gave the orders must be divulged and they must be handed over to the ICTY for prosecution if requested.
- Milosevic must comply with all his commitments to NATO and to the OSCE which are based on UNSC Resolution 1199.

- The Council insists that the FRY authorities respect their obligations to ensure the security of the verifiers. Both sides must refrain from actions that put OSCE verifiers in danger.

- Finally, NATO condemns all acts of violence. It calls on both sides to cease hostilities immediately and to begin negotiations towards a lasting political solution which provides greater autonomy for Kosovo and which preserves the territorial integrity of the FRY.

The FRY must bring VJ and MUP force levels and posture into compliance with its commitments to the Alliance last October. As the signatory of this agreement, President Milosevic is responsible for ensuring that these force levels are respected. He is also personally responsible for the behaviour of his security forces.

The NAC received briefings from the Chairman of the Military Committee and SACEUR on the military situation and on the status of NATO planning. It reaffirmed that the ACTORDS for air operations remain in effect.

The NAC has decided to send the Chairman of the Military Committee and SACEUR to Belgrade to impress upon the Yugoslav Authorities the gravity of the situation and their obligation to respect all their commitments to NATO, and to report back to the NAC. The Chairman of the Military Committee and SACEUR will also reaffirm NATO's support to international efforts to bring peace to the region, including by the United Nations, OSCE and the European Union.

The Council fully supports the OSCE Kosovo Verification Mission and its Head, Ambassador Walker. It expresses its strong condemnation of the attack against two members of this mission last Friday and calls for those responsible to be brought to justice.

Organization for Security and Co-operation in Europe
Permanent Council

PC.DEL/17/99
18 January 1999
RESTRICTED
ENGLISH only

Norwegian Chairmanship

~~DRAFT~~ STATEMENT
BY

~~THE OSCE PERMANENT COUNCIL~~, JANUARY 18, 1999

Chairman: Stokmark

Chairman's Office
The ~~Permanent Council~~ of the OSCE expresses shock over the killings of ethnic Albanian civilians in southern Kosovo on Friday, 15 January. It condemns these atrocities, which the OSCE mission has determined were committed by FRY military and police against unarmed civilians.

All available information indicates that many of the victims of the latest atrocities were brutally executed. The Permanent Council demands a full investigation by the FRY authorities and by the International Criminal Tribunal for the Former Yugoslavia, to bring those responsible for this tragedy to full account. In this context, it also demands that the FRY authorities without delay give Prosecutor Louise Arbour and ICTY experts full access to the scene of the violence as well as to the suspects.

The latest violence is by far the worst set-back to the ongoing efforts to solve the Kosovo crisis since the 16 October agreement between Foreign Ministers Geremek and Jovanovic and constitutes a clear violation of this agreement. As a result of this violence several thousand inhabitants fled the area. There is now a climate of fear in Kosovo, in particular among the displaced persons and those who have returned to their villages. The prospects of sustainable return, which the KVM – together with the UNHCR – has done much to promote have been

damaged. It is now essential that a climate of security be re-established to promote the return process and prevent further displacement.

The OSCE Permanent Council demands that the FRY put an immediate end to its use of force in Kosovo. The Permanent Council strongly urges the parties to comply immediately with the ceasefire. They must now demonstrate restraint and abstain from violence and retaliation, which can only lead to more suffering and destruction.

The security of verifiers is of paramount importance to the OSCE and to the functioning of the KVM. The Permanent Council condemns the 15 January attack on OSCE verifiers. The OSCE Mission will, with the full support of the Permanent Council, fulfill its role in promoting stability and dialogue. All parties must firmly respect the commitments they have undertaken. The FRY has not complied with the Geremek/Jovanovic agreement; it must be fully implemented. The legitimate requests of the KVM must be met. The ceasefire must be restored and maintained by the FRY as well as by the KLA.

The recent tragic events underline the urgent need to find a political settlement to the conflict. The Permanent Council gives its full support to the efforts made by representatives of the international community to this effect, in line with all relevant UN Security Council resolutions, and calls again on the parties to negotiate seriously and to reach a solution promptly.

Vergaderjaar 1998–1999

22 181

De situatie in voormalig Joegoslavië

Nr. 229

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 18 januari 1999

Mede namens de Minister van Defensie heb ik de eer u hierbij over de recente ontwikkelingen in Kosovo te informeren.

De Regering heeft met afschuw en walging kennis genomen van de slachting in Racak op 15 januari jl., waarbij volgens internationale waarnemers 45 ongewapende Kosovo-Albanen, waaronder vrouwen en een kind, op brute wijze zijn gedood door Servische veiligheidstroepen. De Regering veroordeelt dit barbaarse optreden scherp. Vanwege bovenstaande gebeurtenissen is een eerder verzoek van Joegoslavische zijde om vice-premier Kutlesic te ontvangen van de hand geweest.

Met het toenemend aantal gewelddadige incidenten lijkt de kans op volledige hervatting van de gewapende strijd tussen partijen met de dag groter te worden. Deze ontwikkeling is uitermate zorgwekkend en mag door de internationale gemeenschap niet getolereerd worden. Eerste ondergetekende is hierover ook benaderd door de Amerikaanse minister van buitenlandse zaken, mevrouw Albright. Het is thans van belang dat de internationale gemeenschap de partijen op eensgezinde en krachtige wijze (nogmaals) oproept tot terughoudendheid en wijst op de mogelijke consequenties van hun gedrag. In het bijzonder zal hierbij, met verwijzing naar de gruwelijke slachting in Racak, president Milosevic moeten worden gewezen op de mogelijke gevolgen van voortgezette niet-naleving van de relevante VR-resoluties, waaronder de mogelijkheid van militaire acties door de NAVO.

Tegelijkertijd zal ook de druk op de Kosovo-Albanese zijde gehandhaafd moeten blijven om zich van provocaties te onthouden en aan de onderhandelingstafel plaats te nemen. In dit verband worden momenteel pogingen ondernomen om tot één Kosovo-Albanese onderhandelingsdelegatie te komen.

hoezeer voldoende aandacht voor de veiligheid van de verificateurs noodzakelijk blijft.

Alle vijf regionale centra van de KVM zijn nu operationeel. De KVM bestaat inmiddels uit ruim 750 man internationaal personeel en een ongeveer even grote lokale staf.

Er wordt naar gestreefd dat de internationale component van de missie eind januari uit 1200 personen zal bestaan. Het aantal missieleden zal daarna verder groeien met het oog op de te ondernemen activiteiten inzake verkiezingen en democratisering. Deze laatste activiteiten kunnen echter pas op gang komen als een politiek akkoord tussen beide partijen gesloten is. Er zijn inmiddels vijf Nederlanders actief in het veld. Drie daarvan zijn geplaatst op het hoofdkwartier in Pristina en twee personen zijn werkzaam op het regionaal kantoor in Gnjilane. Op 15 januari jl. zijn twee personen begonnen met de door de OVSE verzorgde training in Brezovice. Zij zullen rond 20 januari actief in het veld worden ingezet. Een zestal Nederlanders zal op 20 januari a.s. naar Kosovo afreizen en met de training in Brezovice aanvangen. Het streven blijft zo spoedig mogelijk 30 Nederlanders in het veld te hebben.

De Extraction Force (EF) is gestationeerd in de voormalige Joegoslavische Republiek Macedonië en is operationeel inzetbaar sinds 15 december jl. Duitsland, Frankrijk, Italië en het Verenigd Koninkrijk leveren thans de gevechtseenheden. De Nederlandse bijdrage aan de EF bestaat uit een genie-eenheid voor de opbouw van infrastructuur en personeel voor het hoofdkwartier van de EF. Voorts levert Nederland een detachement met 3 CH-47D Chinook-helikopters, die op 17 januari aan de EF in Skopje zijn toegevoegd. Daarmee is de EF op volledige sterkte gekomen. De EF bestaat in totaal uit ca. 2400 personen, waarvan ongeveer 180 Nederlandse militairen. Zoals bekend zal Nederland volgens het afgesproken rotatieschema in juni a.s. het VK aflossen met een luchtmobiele infanterie-compagnie van ongeveer 200 militairen, uitgerust met pantservoertuigen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. J. van Aartsen

Reacties internationale gemeenschap

De NAVO-ambassadeurs zijn op 17 januari jl. in spoedzitting bijeenge-weest om het bloedbad in Racak te bespreken. Na afloop heeft de Secretaris-Generaal een verklaring uitgegeven, waarin afschuw over de gebeurtenissen wordt uitgesproken. De Joegoslavische autoriteiten worden opgeroepen ervoor zorg te dragen dat de verantwoordelijken voor het bloedbad aan het ICTY worden overgedragen en onmiddellijke en ongehinderde toegang te verlenen aan de Hoofdaanklager van het ICTY, mevrouw Arbour, en aan forensische experts. Eerste ondergetekende heeft terzake ook contact opgenomen met mevrouw Arbour, die voornemens was heden een bezoek te brengen aan Kosovo. Aan de grens met de FRJ is haar echter de toegang geweigerd. Ook de Voorzitters van de OVSE en de EU hebben de slachting in Racak in ferme bewoordingen veroordeeld en de FRJ opgeroepen de relevante VR-resoluties met onmiddellijke ingang volledig na te leven. De voor vandaag geplande plechtige openingszitting van de OVSE met de FRJ m.b.t. de onderhandelingen inzake Artikel V van de Dayton-akkoorden (bevordering regionale stabiliteit) is als gevolg van de onderhavige gebeurtenissen uitgesteld. Verder komt de Veiligheidsraad van de VN heden in een spoedzitting bijeen. De EU-Troika zal een demarche uitvoeren in Belgrado en buitengewoon overleg in EU-kader is voorzien voor 19 dezer. Bovengenoemde verklaringen van NAVO, OVSE en EU zijn als bijlage bij deze brief gevoegd.¹

VR-resoluties 1199 en 1203 worden door de Serviërs geschonden door de bovenmatige presentie van veiligheidstroepen en wapentuig, het niet-ontmantelen van checkpoints en de weigering medewerking te verlenen aan het ICTY. In de verklaring van de Secretaris-Generaal van de NAVO wordt dan ook geëist dat de Joegoslavische autoriteiten de omvang van de militaire troepen en de politie-eenheden in Kosovo in overeenstemming brengen met de afspraken die daarover met de NAVO zijn gemaakt. President Milosevic wordt persoonlijk verantwoordelijk gesteld voor het optreden van zijn veiligheidstroepen in Kosovo. De Noord-Atlantische Raad heeft herbevestigd dat de ACTORDs voor luchtoperaties van kracht blijven. SACEUR en de Voorzitter van het Militair Comité reizen heden naar Belgrado om nogmaals te benadrukken dat de Joegoslavische autoriteiten de afspraken met de NAVO dienen na te komen.

Kosovo Verification Mission

Reeds verscheidene malen, onder andere bij de bemiddeling ten behoeve van gegijzeld Servische militairen, heeft de KVM bewezen een «dempende» werking te hebben op de situatie in het veld. De aanwezigheid van de KVM als «ogen en oren» van de internationale gemeenschap heeft ook bij het jongste incident in Racak zijn nut bewezen. De Regering is dan ook van mening dat juist onder de huidige omstandigheden het belang van snelle en volledige ontplooiing van de KVM toeneemt. Maximale internationale presentie ter plekke is nodig om de naleving door partijen te kunnen verifiëren, om partijen ervan te weerhouden opnieuw geweld te gebruiken en om vertrouwen te wekken teneinde een politieke dialoog mogelijk te maken.

Op 15 januari jl. zijn twee missieleden van de KVM beschoten bij Decani. Het betrof een Britse verificateur en een lokale tolk. Beiden zijn licht gewond geraakt aan arm en schouder en zijn overgebracht naar het ziekenhuis in Pristina. Dit is de eerste keer dat missieleden bij de uitoefening van hun activiteiten gewond zijn. E.e.a. toont nog eens aan

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

bylagen 20 januari 1999

19 January 1999

PRESIDENTIAL STATEMENT ON KOSOVO/RACAK

The Security Council strongly condemns the massacre of Kosovo Albanians in the village of Racak in Southern Kosovo, Federal Republic of Yugoslavia, on 15 January 1999, as reported by the Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE) Kosovo Verification Mission (KVM). It notes with deep concern that the report of the KVM states that the victims were civilians, including women and at least one child. The Council also takes note of the statement by the Head of the KVM that the responsibility for the massacre lay with Federal Republic of Yugoslavia security forces, and that uniformed members of both the Federal Republic of Yugoslavia armed forces and Serbian special police had been involved. The Council emphasizes the need for an urgent and full investigation of the facts and urgently calls upon the Federal Republic of Yugoslavia to work with the International Tribunal for the former Yugoslavia and KVM to ensure that those responsible are brought to justice.

The Security Council deplores the decision by Belgrade to declare KVM Head of Mission Walker persona non grata and reaffirms its full support for Mr. Walker and the efforts of the OSCE to facilitate a peaceful settlement. It calls upon Belgrade to rescind this decision and to cooperate fully with Mr. Walker and the KVM.

The Security Council deplores the decision by the Federal Republic of Yugoslavia to refuse access to the prosecutor of the International Tribunal and calls upon the Federal Republic of Yugoslavia to cooperate fully with the International Tribunal in carrying out an investigation in Kosovo, in line with the call for cooperation with the International Tribunal in its resolutions 1160 (1998) of 31 March 1998, 1199 (1998) of 23 September 1998 and 1203 (1998) of 24 October 1998.

The Security Council notes that, against clear KVM advice, Serb forces returned to Racak on 17 January 1999 and that fighting broke out.

The Security Council considers that the events in Racak constitute the latest in a series of threats to the efforts to settle this conflict through negotiation and peaceful means.

The Security Council condemns the shooting of personnel of the KVM on 15 January 1999 and all actions endangering KVM and international personnel. It reaffirms its full commitment to the safety and security of the KVM personnel. It reiterates its demands that the Federal Republic of Yugoslavia and the Kosovo Albanians cooperate fully with the KVM.

The Security Council calls upon the parties to cease immediately all acts of violence and to engage in talks on a lasting settlement.

The Security Council also strongly warns the "Kosovo Liberation Army" against actions which are contributing to tensions.

The Security Council considers all of these events to be violations of its resolutions and of relevant agreements and commitments calling for restraint. It calls upon all parties to respect fully their commitments under the relevant resolutions and affirms once again its full support for international efforts to facilitate a peaceful settlement on the basis of equality for all citizens and ethnic communities in Kosovo. The Council reaffirms its commitment to the sovereignty and territorial integrity of the Federal Republic of Yugoslavia.

The Security Council takes note with concern of the report of the United Nations High Commissioner for Refugees that five and a half thousand civilians fled the Racak area following the massacre, showing how rapidly a humanitarian crisis could again develop if steps are not taken by the parties to reduce tensions.

The Security Council will remain actively seized of the matter.

Vergaderjaar 1998–1999

22 181

De situatie in voormalig Joegoslavië

Nr. 230

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 20 januari 1999

In vervolg op onze brief over de recente gebeurtenissen in Kosovo van 18 januari jl. en gevolg gevend aan het verzoek van uw Kamer van 19 dezer, informeren wij u hierbij over de ontwikkelingen die zich sindsdien hebben voorgedaan.

De situatie in Kosovo blijft zeer gespannen. Na het bloedbad in Racak op 15 dezer en de scherpe internationale veroordeling aan het adres van president Milosevic, zijn de vijandelijkheden niet gestaakt en is er evenmin sprake van terugtrekking van eenheden. Servische troepen zijn, tegen het nadrukkelijke advies van de KVM in, op 17 dezer naar Racak teruggekeerd, waarna opnieuw gevechten uitbraken. Volgens UNHCR zijn ca. 5500 personen het gebied rond Racak ontvlucht; een deel hiervan zou zich schuilhouden in de nabijgelegen bergen.

Op 18 dezer ontving de Chairman in Office van de OVSE, de Noorse minister van Buitenlandse Zaken Vollebaek, bericht van zijn collega van de FRJ, Jovanovic, dat het hoofd van de KVM, ambassadeur Walker, «persona non grata» werd verklaard en dat hij binnen 48 uur het land zou moeten verlaten; inmiddels is deze termijn met 24 uur verlengd. Hij zou de «waardigheid» van de FRJ hebben geschonden en in strijd hebben gehandeld met de Weense Conventie inzake diplomatieke betrekkingen. In zijn reactie heeft minister Vollebaek gesteld dat dit totaal onaanvaardbaar is en kan leiden tot een ernstige escalatie van het conflict. Hij heeft in krachtige bewoordingen geëist dat de Joegoslavische positie zou worden herzien. Ook de Russische Federatie heeft een scherpe veroordeling van het Joegoslavische besluit uitgesproken en onderzoek geëist naar het bloedbad in Racak door onafhankelijke experts.

In de OVSE is afgesproken dat de KVM doorgaat met haar werkzaamheden en dat de ontplooiing van missieleden in het veld dient te worden voortgezet. Alle aan de KVM deelnemende landen hebben aangegeven door te zullen gaan met het sturen van hun verificateurs. Binnen de OVSE

Vergaderjaar 1998–1999

22 181

De situatie in voormalig Joegoslavië

Nr. 230

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 20 januari 1999

In vervolg op onze brief over de recente gebeurtenissen in Kosovo van 18 januari jl. en gevolg gevend aan het verzoek van uw Kamer van 19 dezer, informeren wij u hierbij over de ontwikkelingen die zich sindsdien hebben voorgedaan.

De situatie in Kosovo blijft zeer gespannen. Na het bloedbad in Racak op 15 dezer en de scherpe internationale veroordeling aan het adres van president Milosevic, zijn de vijandelijkheden niet gestaakt en is er evenmin sprake van terugtrekking van eenheden. Servische troepen zijn, tegen het nadrukkelijke advies van de KVM in, op 17 dezer naar Racak teruggekeerd, waarna opnieuw gevechten uitbraken. Volgens UNHCR zijn ca. 5500 personen het gebied rond Racak ontvlucht; een deel hiervan zou zich schuilhouden in de nabijgelegen bergen.

Op 18 dezer ontving de Chairman in Office van de OVSE, de Noorse minister van Buitenlandse Zaken Vollebaek, bericht van zijn collega van de FRJ, Jovanovic, dat het hoofd van de KVM, ambassadeur Walker, «persona non grata» werd verklaard en dat hij binnen 48 uur het land zou moeten verlaten; inmiddels is deze termijn met 24 uur verlengd. Hij zou de «waardigheid» van de FRJ hebben geschonden en in strijd hebben gehandeld met de Weense Conventie inzake diplomatieke betrekkingen. In zijn reactie heeft minister Vollebaek gesteld dat dit totaal onaanvaardbaar is en kan leiden tot een ernstige escalatie van het conflict. Hij heeft in krachtige bewoordingen geëist dat de Joegoslavische positie zou worden herzien. Ook de Russische Federatie heeft een scherpe veroordeling van het Joegoslavische besluit uitgesproken en onderzoek geëist naar het bloedbad in Racak door onafhankelijke experts.

In de OVSE is afgesproken dat de KVM doorgaat met haar werkzaamheden en dat de ontplooiing van missieleden in het veld dient te worden voortgezet. Alle aan de KVM deelnemende landen hebben aangegeven door te zullen gaan met het sturen van hun verificateurs. Binnen de OVSE

wordt uiteraard met extra aandacht gekeken naar de veiligheid van de verificateurs. Belgrado is duidelijk gemaakt dat als het op een vertrek van de KVM zou aansturen, de gevolgen daarvan uitermate ernstig zullen zijn. Een rapport van de OVSE over de gebeurtenissen in Racak is als bijlage aan deze brief toegevoegd.¹

De voorzitter van het Militaire Comité van de NAVO, generaal Naumann, en SACEUR, generaal Clark, hebben 19 januari een moeizaam en langdurig onderhoud met president Milosevic gehad. Hierbij hebben zij o.a. aangedrongen op toelating van hoofdaanklager Arbour van het ICTY tot de FRJ, de terugtrekking van Servische eenheden, het herstel van het staakt-het-vuren en intrekking van het besluit ambassadeur Walker het land uit te zetten. Uit een eerste verslag van dit bezoek blijkt dat president Milosevic op geen van deze punten concessies heeft gedaan. Intensief overleg binnen de NAVO over de uitkomst van dit bezoek en de daaraan te verbinden conclusies zal worden voortgezet. Van groot belang is dat de ACTORD's voor luchtoperaties onverkort van kracht blijven.

Tijdens een tweede zitting van de Veiligheidsraad op 19 dezer werd overeenstemming bereikt over een presidentiële verklaring over Kosovo (in bijlage aan deze brief toegevoegd).¹ In deze verklaring wordt het bloedbad in Racak krachtig veroordeeld, evenals de houding van de FRJ ten aanzien van ambassadeur Walker en hoofdaanklager Arbour. Laatstgenoemde kreeg ondanks sterk internationaal aandringen tot op heden geen toestemming de FRJ in te reizen ten behoeve van haar onderzoek naar oorlogsmisdaden in Kosovo. In onderhavige verklaring wordt ook de UCK gewaarschuwd zich van acties te onthouden die de spanning verder kunnen doen oplopen. In de verklaring wordt het belang van een volledig onderzoek naar de gebeurtenissen in Racak onderschreven en wordt de FRJ opgeroepen samen te werken met het ICTY. Voorts wordt in de verklaring steun uitgesproken voor de internationale inspanningen om te komen tot een politieke oplossing voor Kosovo.

In vervolg op de eerdere scherpe veroordeling van de recente ontwikkelingen in Kosovo door het Duitse voorzitterschap, namens de EU, zal vandaag in Brussel worden gesproken over verdergaande EU-maatregelen. Nederland zal hierbij in ieder geval de mogelijkheid van verscherping van het sanctiebeleid ten aanzien van de FRJ aan de orde stellen, evenals het belang van ongehinderde toegang voor het EU-team van forensische experts tot de plek van de slachting in Racak.

Tijdens de komende dagen zal verder intensief overleg over Kosovo worden gevoerd in de verschillende betrokken internationale fora. Van belang hierbij zijn m.n. de uitkomst van het bezoek van de generaals Clark en Naumann aan Belgrado, de bijeenkomst vandaag van de ministeriële OVSE-Troika in Wenen en de afspraak die Chairman-in-Office Vollebaek donderdag in Belgrado heeft, alsmede het bezoek van de Russische vice-minister van Buitenlandse Zaken Avdeev, die op 19 dezer naar Belgrado is gereisd. De Permanente Raad van de OVSE komt morgen weer bijeen.

Nederland heeft in de bovengenoemde internationale fora nadrukkelijk gepleit voor een krachtige veroordeling van de gebeurtenissen en een duidelijke boodschap aan president Milosevic dat schendingen van gemaakte afspraken niet zonder reacties zullen blijven. Het dient hem hierbij duidelijk te zijn dat dit zonodig ook tot NAVO-luchtacties kan leiden. Inmiddels is ook de Joegoslavische ambassadeur in Nederland hier indringend op gewezen, waarbij is aangegeven dat de FRJ zich met haar huidige opstelling in een verder internationaal isolement brengt.

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

De Regering is van mening dat de druk op de partijen verder opgevoerd moet worden om naleving van VR-resoluties 1199 en 1203 af te dwingen en te komen tot een politieke oplossing voor de (interim)status van Kosovo. De aanwezigheid van de KVM in Kosovo speelt hierbij een belangrijke rol. Maximale internationale presentie ter plekke is nodig om de naleving door partijen te kunnen verifiëren, om partijen ervan te weerhouden opnieuw geweld te gebruiken, en om vertrouwen te wekken ten behoeve van een politieke dialoog. De internationale pogingen om een begin van rechtstreekse onderhandelingen tussen partijen te bewerkstelligen worden voortgezet. Er is in dit verband een bijeenkomst van de Contactgroep voorzien voor 22 dezer, waarbij ook de inspanningen om tot één, brede Kosovo-Albanese onderhandelingsdelegatie te komen, nader aan de orde zullen komen.

Over de doelstellingen met betrekking tot Kosovo bestaat internationale overeenstemming: geen onafhankelijkheid, maar een vergaande mate van autonomie voor Kosovo. Om deze doelstelling te bereiken worden op dit moment alle opties opengehouden. Dat geldt uitdrukkelijk ook voor het gebruik van militair geweld. Van essentieel belang is dat een dergelijke optie instrumenteel is in het bereiken van de uiteindelijke politieke doelstelling. Onze insteek bij het overleg in de verschillende internationale fora is in de eerste plaats daarop gericht.

Deze brief werd afgesloten op 20 januari (15.00 uur). Tijdens het voorziene overleg met de vaste kamercommissies voor Buitenlandse Zaken en voor Defensie op 21 dezer zal (eventueel) aan het begin van het overleg nader bericht worden over de laatste ontwikkelingen.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. J. van Aartsen

De Minister van Defensie,
F. H. G. de Grave

29 January 1999

~~DRAFT~~ PRESIDENTIAL STATEMENT ON KOSOVO

The Security Council expresses its deep concern at the escalating violence in Kosovo, Federal Republic of Yugoslavia. It underlines the risk of a further deterioration in the humanitarian situation if steps are not taken by the parties to reduce tensions. The Council reiterates its concern about attacks on civilians and underlines the need for a full and unhindered investigation of such actions. It calls once again upon the parties to respect fully their obligations under the relevant resolutions and to cease immediately all acts of violence and provocations.

The Security Council welcomes and supports the decisions of the Foreign Ministers of France, Germany, Italy, the Russian Federation, the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the United States of America (the Contact Group), following their meeting in London on 29 January 1999 (S/1999/96), which aim at reaching a political settlement between the parties and establish a framework and timetable for that purpose. The Council demands that the parties should accept their responsibilities and comply fully with these decisions and requirements, as with its relevant resolutions.

The Security Council reiterates its full support for international efforts, including those of the Contact Group and the Organisation for Security and Cooperation in Europe Kosovo Verification Mission, to reduce tensions in Kosovo and facilitate a political settlement on the basis of substantial autonomy and equality for all citizens and ethnic communities in Kosovo and the recognition of the legitimate rights of the Kosovo Albanians and other communities in Kosovo. It reaffirms its commitment to the sovereignty and territorial integrity of the Federal Republic of Yugoslavia.

The Security Council will follow the negotiations closely and would welcome members of the Contact Group keeping it informed about the progress reached therein.

The Security Council will remain actively seized of the matter.

STATEMENT BY THE OSCE PERMANENT COUNCIL
MONDAY 1 FEBRUARY 1999.

1. The OSCE Permanent Council remains deeply concerned about the escalating violence in Kosovo. It expresses its full support for the efforts of the international community to achieve a political settlement to the conflict in Kosovo, Federal Republic of Yugoslavia. The decisions of the Contact Group which include a framework and timetable for such a settlement must be implemented and its demands be met. The OSCE urges the parties to shoulder their responsibility towards their people, put down their arms and reach agreement on a political settlement within the specified timeframe.
2. Since it was established, the OSCE Mission (KVM) has, in difficult circumstances, demonstrated that it contributes to stability and the alleviation of human suffering. The OSCE is determined to continue and to strengthen its work in Kosovo in order to facilitate a political settlement. The KVM will stay as long as the behaviour of the parties - on the ground and at the negotiating table - permits. The security of OSCE verifiers remains of paramount importance, and the parties must refrain from any action which could endanger the security of its Mission members. The OSCE demands that the FRY fully implement the October Agreement between Foreign Ministers Geremek and Jovanovic, and that the parties implement fully all relevant UN Security Council resolutions and abstain from the use of force.
3. The OSCE stands ready to facilitate the implementation of a political settlement; to supervise free and fair elections, to help develop democratic institutions and processes, and to help protect respect for human rights of all inhabitants and communities in Kosovo. The OSCE will be directly engaged in the efforts to agree on a political settlement.
4. The OSCE will maintain a constant review of all matters related to its role in Kosovo.

STATEMENT BY THE NAC ON KOSOVO

1. NATO reaffirms the demands set out in its statement of 28th January 1999. It stands ready to act and rules out no option to ensure full respect by both sides in Kosovo for the requirements of the international community, and observance of all relevant Security Council Resolutions, in particular the provisions of Resolutions 1160, 1199 and 1203.
2. NATO gives full support to the Contact Group strategy of negotiations on an interim political settlement which are to be completed within the specified timeframe. It welcomes the Presidential Statement of the United Nations Security Council of 29th January 1999.
3. NATO recalls that those responsible for the massacre at Racak must be brought to justice and that the FRY authorities must cooperate fully with ICTY. They must also cooperate fully with the OSCE Kosovo Verification Mission and ensure the security of its personnel.
4. The crisis in Kosovo remains a threat to peace and security in the region. NATO's strategy is to halt the violence and support the completion of negotiations on an interim political settlement for Kosovo, thus averting a humanitarian catastrophe. Steps to this end must include acceptance by both parties of the summons to begin negotiations at Rambouillet by 6 February 1999 and the completion of the negotiations on an interim political settlement within the specified timeframe; full and immediate observance by both parties of the cease-fire and by the FRY authorities of their commitments to NATO, including by bringing VJ and Police/Special Police force levels, force posture and activities into strict compliance with the NATO/FRY agreement of 25 October 1998; and the ending of excessive and disproportionate use of force in accordance with these commitments.
5. If these steps are not taken, NATO is ready to take whatever measures are necessary in the light of both parties' compliance with international commitments and requirements, including in particular assessment by the Contact Group of the response to its demands, to avert a humanitarian catastrophe, by compelling compliance with the demands of the international community and the achievement of a political settlement. The Council has therefore agreed today that the NATO Secretary General may authorise air strikes against targets on FRY territory. The NATO Secretary General will take full account of the position and actions of the Kosovar leadership and all Kosovar armed elements in and around Kosovo in reaching his decision on military action. NATO will take all appropriate measures in case of a failure by the Kosovar Albanian side to comply with the demands of the international community.
6. NATO is also studying how to support measures to curb arms smuggling into Kosovo.

-2-

7. NATO's decisions today contribute to creating the conditions for a rapid and successful negotiation on an interim political settlement which provides for an enhanced status for Kosovo, preserves the territorial integrity of the FRY and protects the rights of all ethnic groups. NATO is resolved to persevere until the violence in Kosovo has ended, and a political solution has been reached.

Vergaderjaar 1998–1999

22 181

De situatie in voormalig Joegoslavië

Nr. 233

BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BUITENLANDSE ZAKEN EN VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 2 februari 1999

Sinds het versturen van onze brieven van 18 en 20 januari jl. en het overleg met de vaste commissies voor Buitenlandse Zaken en voor Defensie op 21 januari jl., zijn de internationale inspanningen om te komen tot een politiek akkoord voor Kosovo in een stroomversnelling geraakt. In deze brief wordt ook ingegaan op de vragen die door de geachte afgevaardigden mevrouw Vos en de heer Hoekema zijn gesteld tijdens de Regeling van werkzaamheden van heden.

Contactgroep

De Contactgroep, bestaande uit de VS, Rusland, het VK, Frankrijk, Duitsland, Italië en het EU-voorzitterschap, heeft op 29 januari jl. in Londen overeenstemming bereikt over een concreet plan van aanpak voor het bereiken van een interimregeling voor Kosovo, gekoppeld aan een strak tijdschema (zie bijlage)¹. De Contactgroep heeft vertegenwoordigers van de FRJ en Servië, en van de Kosovo-Albanezen, gesommeerd vóór 6 februari a.s. te beginnen met onderhandelingen in Rambouillet (ten zuidwesten van Parijs). Deze onderhandelingen zullen onder co-voorzitterschap staan van de Britse en Franse ministers van Buitenlandse Zaken, Cook en Vedrine, met directe betrokkenheid van de Contactgroep. Als onderhandelaars tijdens de conferentie zullen de VS-bemiddelaar Hill, EU-gezant Petritsch en een nog aan te wijzen Russische vertegenwoordiger optreden. De onderhandelingen zouden maximaal een week mogen duren, eventueel verlengd met nog een week. De partijen hebben in totaal dus 21 dagen gekregen om tot een politiek akkoord te komen. De Contactgroep heeft benadrukt beide partijen aansprakelijk te zullen houden indien zij weigeren hieraan mee te werken. Minister Cook heeft op 30 januari jl. de boodschap van de Contactgroep persoonlijk aan de partijen overgebracht. President Milosevic heeft hierbij aangegeven de voorstellen te zullen bestuderen alvorens met een antwoord te komen. Van Kosovo-Albanese zijde heeft de leider van de «Democratic League of Kosovo» (LDK), Rugova, aan Cook reeds

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

toegezegd te zullen deelnemen; de leider van de «United Democratic Movement» (LBD), Qosha, en de politiek vertegenwoordiger van het UCK, Demaci, hebben Cook medegedeeld eerst met hun achterban te willen consulteren alvorens over deelname te besluiten.

De Contactgroep heeft tevens een lijst van niet-onderhandelbare uitgangspunten opgesteld (zie bijlage)¹ en partijen opgeroepen deze te aanvaarden als basis voor een rechtvaardig akkoord. Deze principes, die door Cook eveneens aan partijen zijn overhandigd, omvatten o.a. de volgende elementen:

- territoriale integriteit van de FRJ en de buurlanden
- recht op democratisch zelfbestuur voor Kosovo over zaken als lokale belastingheffing, economische ontwikkeling, rechtspraak, gezondheidszorg, onderwijs en cultuur
- een eigen president, regering, parlement en rechterlijke macht voor Kosovo
- interimregeling voor drie jaar; een procedure voor de vaststelling van de definitieve status van Kosovo dient nader te worden overeengekomen
- vrije lokale verkiezingen onder supervisie van de OVSE
- een eigen lokale politiemacht, die een afspiegeling vormt van de etnische samenstelling van de bevolking in Kosovo
- nauwe betrokkenheid van de internationale gemeenschap, m.n. de OVSE, bij de uitvoering van een akkoord
- bescherming van individuele mensenrechten
- bescherming van rechten voor «nationale gemeenschappen» (behoud identiteit, eigen taal en onderwijs, godsdienstvrijheid)
- benoeming, onder internationaal toezicht, van een Ombudsman, die zal toezien op de naleving van bovengenoemde rechten.

Tijdens de conferentie in Rambouillet zal de interimregeling zelf in overleg met de partijen verder worden uitgewerkt aan de hand van de reeds opgestelde blauwdruk.

NAVO

De NAVO-Raad heeft op 30 januari jl. overeenstemming bereikt over een laatste waarschuwing aan de partijen in Kosovo. In het NAVO-ultimatum wordt aangedrongen op de naleving van de eisen van de internationale gemeenschap en de eisen zoals geformuleerd in de resoluties 1160, 1199 en 1203 van de VN-Veiligheidsraad. Voorts wordt de strategie van de Contactgroep ondersteund om op 6 februari a.s. onderhandelingen tussen de partijen te doen beginnen. De NAVO spreekt de bereidheid uit tot het nemen van elke maatregel die noodzakelijk is om:

- a. een humanitaire catastrofe af te wenden
- b. een politieke regeling tot stand te brengen
- c. naleving van de eisen van de internationale gemeenschap (incl. de afspraken tussen de NAVO en de FRJ over de terugtrekking van eenheden) te bereiken.

De tekst van de NAVO-verklaring is op 30 januari jl. door Secretaris-Generaal Solana per brief overgebracht aan President Milosevic en Dr. Rugova (zie bijlage)¹. De NAVO-Raad heeft Solana gemachtigd zo nodig tot de luchtacties, waarvoor de ACTORDs reeds zijn goedgekeurd, te besluiten om de eisen kracht bij te zetten. Een dergelijk besluit zal worden voorafgegaan door consultaties met de Bondgenoten en rekening houden met de ontwikkelingen op de grond en het verloop van het onderhandelingsproces. SG Solana zal hierbij tevens rekening houden met de opstelling van het leiderschap en gewapende groeperingen van de Kosovo-Albanezen.

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

VN-Veiligheidsraad

De VN-Veiligheidsraad heeft op 29 januari jl. een presidentiële verklaring aanvaard (zie bijlage)¹, waarin de voorgestelde aanpak van de Contactgroep voor het bereiken van een politiek akkoord wordt ondersteund. De VR roept de partijen op hun verplichtingen na te komen en samen te werken met de Contactgroep.

OVSE

In een verklaring van 1 februari jl. stelt de Permanente Raad van de OVSE dat de organisatie vastbesloten is haar werk voort te zetten en te versterken, aangezien de KVM bijdraagt aan de stabiliteit in Kosovo (zie bijlage)¹. De KVM zal aanwezig blijven zolang het gedrag van de partijen ter plekke en aan de onderhandelingstafel dat toelaat. Het eerdere besluit van de FRJ om KVM-missieleider Walker uit te zetten is door Belgrado bevroren. De veiligheid van de verificateurs blijft voor de OVSE van essentieel belang; zij houdt daarom voortdurend de vinger aan de pols. De totale omvang van de KVM bedraagt thans 1036 personen, waarvan op dit moment 14 Nederlanders.

Nederlandse positie

De Regering steunt de door de Contactgroep overeengekomen strategie. In NAVO-kader heeft Nederland zich uitgesproken voor verhoging van de militaire druk op de partijen. De Regering spreekt haar waardering uit voor de inspanningen van VS-bemiddelaar Hill en EU-gezant Petritsch, alsmede voor alle deelnemers aan de KVM. Aan de voorgestelde interimregeling voor Kosovo is in goed overleg tussen de Contactgroep en de EU gewerkt. Dit voorstel komt tegemoet aan de ook door Nederland voorgestane principes van erkenning van de territoriale integriteit van de FRJ enerzijds en van het recht op een vergaande mate van zelfbestuur van de Kosovo-Albanezen anderzijds. Daarnaast biedt een politiek akkoord uitzicht op substantiële internationale hulp bij het herstel van de oorlogsschade van Kosovo. Nederland heeft tot nog toe ruim negen miljoen gulden bijgedragen aan de humanitaire hulpverlening in Kosovo en is in principe bereid aanvullende bijdragen beschikbaar te stellen voor rehabilitatie van het gebied.

De Contactgroep heeft verklaard dat een voortgezette internationale betrokkenheid noodzakelijk zal zijn bij de uitvoering door partijen van een akkoord en voor de wederopbouw van Kosovo. Daartoe worden de partijen opgeroepen de door de internationale gemeenschap noodzakelijk geachte omvang en aard van de internationale presentie te zijner tijd te aanvaarden. Indien een politieke regeling inzake Kosovo tot stand komt, is de kans groot dat een beroep zal worden gedaan op de internationale gemeenschap om, bv. met grondtroepen, toezicht uit te oefenen op de naleving van de gemaakte afspraken. Plannen hiervoor worden thans door de NAVO ontwikkeld. Aan de hand van het Toetsingskader zal dan moeten worden gezien of een Nederlandse bijdrage aan een dergelijke internationale presentie verantwoord is.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
J. J. van Aartsen

De Minister van Defensie,
voor deze de Staatssecretaris van Defensie,
H. A. L. van Hoof

¹ Ter inzage gelegd bij de afdeling Parlementaire Documentatie.

To: *Natasha*
Fax: *225 0947*
From:
Date: *29/1* Pages:

CONTACT GROUP, LONDON: 29 JANUARY 1999

Belgrade 2 february

1. Contact Group Ministers met in London on 29 January to consider the critical situation in Kosovo, which remains a threat to peace and security in the region, raising the prospect of a humanitarian catastrophe.

2. Despite the intensive efforts of the international community, violence remains a daily occurrence in Kosovo. Ministers unreservedly condemned the massacre of Kosovo Albanians at Racak which resulted in several thousand people fleeing their homes. The escalation in violence - for which both Belgrade's security forces and the KLA are responsible - must be stopped. Repression of civilians by the security forces must end and those forces must be withdrawn. Ministers of the Contact Group deplore the failure of the parties to make progress towards a political settlement, and cannot accept that this should permit the crisis to continue. Time is of the essence in reaching a solution, and the Contact Group is therefore assuming its responsibility.

3. Ministers called on both sides to end the cycle of violence and to commit themselves to a process of negotiation leading to a political settlement. To that end, the Contact Group:

- insisted that the parties accept that the basis for a fair settlement must include the principles set out by the Contact Group;
- considered that the proposals drafted by the negotiators contained the elements for a substantial autonomy for Kosovo and asked the negotiators to refine them further to serve as the framework for agreement between the parties;
- recognised that the work done by the negotiators had identified the limited number of points which required final negotiation between the parties;
- agreed to summon representatives from the Federal Yugoslav

and Serbian Governments and representatives of the Kosovo Albanians to Rambouillet by 6 February, under the co-Chairmanship of Hubert Vedrine and Robin Cook, to begin negotiations with the direct involvement of the Contact Group. The Contact Group recognised the legitimate rights of other communities within Kosovo. In the context of these negotiations, it will work to ensure their interests are fully reflected in a settlement;

- agreed that the participants should work to conclude negotiations within seven days. The negotiators should then report to Contact Group Ministers who will assess whether the progress made justifies a further period of less than one week to bring the negotiations to a successful conclusion.
4. The Contact Group demanded that the parties seize this opportunity to reach a settlement offering peace to the people of Kosovo. The Contact Group praised the present role of the OSCE Kosovo Verification Mission in working to reduce tensions in Kosovo and create the conditions for political dialogue, and recognised the continuing role of KVM. The Contact Group recognised that continuing international engagement would be necessary to help the parties implement a settlement and rebuild the shattered province. It required that the parties accept the level and nature of international presence deemed appropriate by the international community.
5. In the meantime, the Contact Group demands that the FRY:
- stop all offensive actions/repression in Kosovo;
  - comply fully with the OSCE/FRY and NATO/FRY agreements and relevant SCRs;
  - promote the safe return of all those who have been forced to flee their homes as a result of the conflict. This includes full cooperation with humanitarian agencies and NGOs bringing much needed relief to Kosovo;

- cooperate fully with the OSCE and permit the KVM and its Chief of Mission to continue to carry out their responsibilities unhindered;
- cooperate fully with ICTY as required by relevant SCRs;
- conduct a full investigation of Racak with the participation of ICTY, allowing the Chief Prosecutor and ICTY investigators to enter and work in Kosovo to participate in the investigation of the massacre;
- identify and suspend the VJ/MUP officers operating in Racak at the time of the massacre until the results of the investigation become available;
- mitigate the sentences of those imprisoned in connection with the conflict and provide due process to all detainees.

6. The Contact Group emphasised that compliance with SCRs 1150, 1199 and 1203 applied equally to the Kosovo Albanians. It condemned all provocations by the UCK which could only fuel the cycle of violence, and insisted that all hostages should be released. The Contact Group believes that the framework it has set out meets the legitimate aspirations of the Kosovo Albanians and demanded that their leaders rally behind negotiations to reach a settlement and end provocative actions which would impede the political process.

7. The Contact Group asked Robin Cook to travel to Belgrade and Pristina to transmit these messages to the parties.

8. The future of the people of Kosovo is in the hands of leaders in Belgrade and Kosovo. They must commit themselves now to complete the negotiations on a political settlement within 21 days to bring peace to Kosovo. The Contact Group will hold both sides accountable if they fail to take the opportunity now offered to them, just as the Group stands ready to work with both sides to realise the benefits for them of a peaceful solution.

SUBJECT: CONTACT GROUP NON-NEGOTIABLE PRINCIPLES/BASIC ELEMENTS

1. Below are the non-negotiable principles/basic elements agreed by the Contact Group.

GENERAL ELEMENTS

- Necessity of immediate end of violence and respect of ceasefire
- Peaceful solution through dialogue
- Interim agreement; a mechanism for a final settlement after an interim period of three years
- No unilateral change of interim status
- Territorial integrity of the FRY and its neighbouring countries
- Protection of rights of the members of all national communities (preservation of identity, language and education; special protection for their religious institutions)
- Free and fair elections in Kosovo (municipal and Kosovo-wide) under supervision of the OSCE
- Neither party shall prosecute anyone for crimes related to the Kosovo conflict (exceptions: crimes against humanity, war crimes, and other serious violations of international law)
- Amnesty and release of political prisoners
- International involvement and full co-operation by the parties on implementation

GOVERNANCE IN KOSOVO

- People of Kosovo to be governed by democratically accountable Kosovo institutions
- High degree of self-governance realised through own legislative, executive and judiciary bodies (with authority over, inter alia, taxes, financing, police, economic development, judicial system, health care, education and culture (subject to respect for the rights of the members of national communities), communications, roads and transport, protection of the environment)
- Legislative: Assembly
- Executive: President of Kosovo, Government, Administrative bodies
- Judiciary: Kosovo court system
- Clear definition of competencies at communal level;
- Members of all national communities to be fairly represented at all levels of administration and elected government
- Local police representative of ethnic make-up with coordination on Kosovo level
- Harmonisation of Serbian and Federal legal frameworks with Kosovo interim agreement.
- Kosovo's consent required inter alia for changes to Kosovo's borders and declaration of martial law.

HUMAN RIGHTS

- Judicial protection of human rights enshrined in international conventions and rights of members of national communities
- Ombudsman selected under international auspices
- Role of OSCE and other relevant IOs

IMPLEMENTATION:

- Dispute resolution mechanism
- Establishment of a joint commission to supervise implementation
- Participation of OSCE and other international bodies as necessary

DER RACAK-SCHWINDEL

Von Ralph Hartmann

»Racak ist eines der wichtigsten Elemente der Anklage.« Mit diesen Worten wies der Vorsitzende Richter Patrick Robinson im Haager Prozeß gegen den jugoslawischen Ex-Präsidenten Slobodan Milosevic die Forderung des stellvertretenden Chefanklägers Geoffrey Nice zurück, Aussagen der Zeugin Danica Marinkovic nicht in das Beweismaterial aufzunehmen. Die ehemalige Untersuchungsrichterin am Bezirksgericht in Pristina hatte einen Tag vor dem Chef der OSZE-Beobachter-Mission, dem US-Botschafter William Walker, den Ort des angeblichen Massakers aufgesucht; im Prozeß hatte sie Walkers Aussagen gründlich widerlegt.

Dem Richter ist zuzustimmen. Tatsächlich ist Racak sogar der einzige »Vorfall« in Kosovo vor dem NATO-Überfall auf Jugoslawien, der in der »Kosovo-Klage« explizit angeführt ist. In ihr heißt es wörtlich: »In dieser Periode haben die Vertreter der internationalen Verifikationsmission und von Organisationen zum Schutz der Menschenrechte eine bestimmte Anzahl von Ermordungen von Kosovo-Albanern dokumentiert. In einem solchen Vorfall, am 15. Januar 1999, wurden 45 unbewaffnete Kosovo-Albaner im Dorf Racak in der Gemeinde Stimlje/Shtima umgebracht.«

Auf dem Weg zum NATO-Krieg gegen Jugoslawien war der »Vorfall im Dorf Racak« ein Schlüsselereignis. Am 16. Januar 1999 hatte der komplott- und bürgerkriegserfahrene US-Botschafter Walker der Weltpresse in einem Graben 45 aufgehäufte tote Kosovo-Albaner präsentiert und an Ort und Stelle erklärt, es »handle sich um ein Massaker an unbewaffneten Zivilisten, um eine unerhörte Grausamkeit, um ein Verbrechen gegen die Menschlichkeit, für das eindeutig die Sicherheitskräfte der Regierung die Verantwortung trügen«, wie die Neue Zürcher Zeitung damals berichtete. Obwohl aufgrund vieler

21-7-05

Ebensowenig konnte sich der Zeuge der Anklage daran erinnern, ob er, der als OSZE-Vertreter zu unparteiischer Haltung verpflichtet war, über Racak mit dem NATO-Oberkommandierenden für Europa, Wesley Clark, und anderen NATO-Größen gesprochen habe. Auch hier, so Walker, lasse ihn sein Gedächtnis leider im Stich. Wörtlich fügte er hinzu: »Wenn einige Leute behaupten, daß ich mit ihnen gesprochen habe, habe ich keinen Grund daran zu zweifeln. Ich erinnere mich nicht, daß ich mit ihnen sprach, was nicht heißt, daß ich es nicht getan habe.«

Nein, Walker bereitete der Chefanklägerin wenig Freude. Noch unerfreulicher für sie waren allerdings die Zeugen, die Milosevic zu seiner Verteidigung aufrief und die das windschiefe Konstrukt der Anklage auch im Falle Racak zum Einsturz brachten. Der serbische Chefpfathologe Slavisa Dobricanin, der gemeinsam mit finnischen Kollegen die Obduktion der Toten vornahm, wies unter anderem anhand der untersuchten Einschußkanäle nach, daß diese nicht am Ort ihrer Zurschaustellung, sondern im Kampf gefallen waren. Überzeugend widerlegte er die Behauptung von Helena Ranta, daß es sich bei den Leichen um »unbewaffnete Zivilisten« gehandelt habe. Ranta habe als

21-7-05

Ungereimtheiten und Indizien der Verdacht aufkam, daß das »Massaker an unbewaffneten Zivilisten« in Wirklichkeit eine von Walkers unterstützte oder zumindest geduldete Inszenierung der kosovo-albanischen Separatistentruppe UCK war, die ihre im Gefecht gefallenen Kämpfer eingesammelt und mediengerecht zur Schau gestellt hatte, bestimmte die Einschätzung des US-Botschafters den Tenor der Medien-Berichterstattung, die die Öffentlichkeit auf die Notwendigkeit eines Eingreifens der NATO in den innerjugoslawischen Kosovo-Konflikt vorbereitete. Allen voran ging das »Serbenfreßblatt« (Peter Handke) FAZ, das zur Ausschmückung der Walker-Enthüllungen zu berichten wußte: »Viele Opfer... waren verstümmelt, Schädel eingeschlagen, Gesichter zerschossen, Augen ausgestochen. Ein Mann war enthauptet.«

Unmittelbar nach der Aufdeckung des »Massakers« trat der NATO-Rat eiligst zu einer Sondersitzung zusammen, um die Kriegsvorbereitungen zu intensivieren. Als die High-Tech-Waffen einsatzbereit waren, diente Racak als Zünder. Am 17. März 1999 legte die Leiterin eines Teams finnischer Gerichtsmediziner, Helena Ranta, die nach späterem eigenen Eingeständnis ihre Instruktionen vom deutschen Außenministerium erhalten hatte, einen vorläufigen Kurzbericht vor, nach dem es »keine Hinweise« gegeben habe, »daß es sich bei den Betroffenen nicht um unbewaffnete Zivilpersonen handelte«. Ein Woche danach überfiel die NATO Jugoslawien.

Am 65. Tag der Aggression erhob das Haager Tribunal Anklage gegen Milosevic und andere, in der das »Racak-Massaker« eben als eines der »wichtigsten Elemente« angeführt ist. Folgerichtig wurde dem »Massaker« in dem am 12. Februar 2002 begonnenen Prozeß ein zentraler Platz eingeräumt und seinem Erstverkünder eine tragende Rolle zugedacht. Doch Walkers Auftritt vor Gericht war ein Flop. Er wiederholte frühere Behauptungen, aber im von Milosevic geführten Kreuzverhör geriet er ins Schleudern. Auf die Frage, warum er in seiner damaligen Erklärung für die Öffentlichkeit nicht mitgeteilt habe, daß sich unter den Toten in Racak Angehörige der UCK befanden, erwiderte er, daß er das nicht gewußt habe. Da Walker seinerzeit sogar bestritten hatte, daß die UCK in Racak präsent war, forderte der Angeklagte das Gericht auf, den Video-Film zu zeigen, auf dem zu sehen ist, daß der USA-Diplomat bei seiner Besichtigung der Toten von Racak von UCK-Kämpfern umgeben war.

Ebensowenig konnte sich der Zeuge der Anklage daran erinnern, ob er, der als OSZE-Vertreter zu unparteiischer Haltung verpflichtet war, über Racak mit dem NATO-Oberkommandierenden für Europa, Wesley Clark, und anderen NATO-Größen gesprochen habe. Auch hier, so Walker, lasse ihn sein Gedächtnis leider im Stich. Wörtlich fügte er hinzu: »Wenn einige Leute behaupten, daß ich mit ihnen gesprochen habe, habe ich keinen Grund daran zu zweifeln. Ich erinnere mich nicht, daß ich mit ihnen sprach, was nicht heißt, daß ich es nicht getan habe.«

Nein, Walker bereitete der Chefanklägerin wenig Freude. Noch unerfreulicher für sie waren allerdings die Zeugen, die Milosevic zu seiner Verteidigung aufrief und die das windschiefe Konstrukt der Anklage auch im Falle Racak zum Einsturz brachten. Der serbische Chefpfathologe Slavisa Dobricanin, der gemeinsam mit finnischen Kollegen die Obduktion der Toten vornahm, wies unter anderem anhand der untersuchten Einschußkanäle nach, daß diese nicht am Ort ihrer Zurschaustellung, sondern im Kampf gefallen waren. Überzeugend widerlegte er die Behauptung von Helena Ranta, daß es sich bei den Leichen um »unbewaffnete Zivilisten« gehandelt habe. Ranta habe als

Gerichtsstomatologin an der Obduktion nicht einmal teilgenommen, berichtete Dobricanin. Er selbst bezeugte, daß an den Händen von 37 der von ihm untersuchten 40 Toten Schmauchspuren festgestellt wurden, die darauf hinwiesen, daß sie kurz vor ihrem Tod von Schußwaffen Gebrauch gemacht hatten. Angesichts dessen sei es umso verwunderlicher, daß keine der in Racak gefundenen Waffen nach Fingerabdrücken der Erschossenen untersucht wurden.

Eine weitere Schlappe mußte die Anklage durch die eingangs erwähnte Untersuchungsrichterin des Bezirksgerichtes in Pristina hinnehmen, die vor Walker den Ort des blutigen Geschehens aufgesucht und nichts von dem gesehen hatte, worüber dieser die Welt mit seinem dramatischen Auftritt unterrichtete. Sie sagte aus, daß sie die vom Botschafter der USA bei der OSZE präsentierten Leichname zwei Tage später in der Moschee von Racak mit Hilfe der Fingerabdrücke identifiziert und sie später im Institut für Gerichtsmedizin den Angehörigen gegen Unterschrift übergeben habe. Bei einer Überprüfung habe sie feststellen müssen, daß von den 40 von ihr Identifizierten und auf einer Liste Festgehaltenen neun in der Haager Anklageschrift nicht aufgeführt und zum Teil durch völlig andere Namen ersetzt wurden.

Aufschlußreich in dieser Vernehmung war auch folgender Dialog:

Milosevic (an die Zeugin gewandt): Wissen Sie, daß Herr Walker mitteilte, in Racak seien Frauen und Kinder ermordet worden?

Richter Robinson: Stellen Sie die Frage, wie es erforderlich ist, sonst wird der Ihnen zugeteilte (Zwangs)-Rechtsanwalt die Befragung fortsetzen!

Milosevic: Befinden sich auf Ihrer Liste Frauen und Kinder?

Zeugin: Nur eine Frau, die 36. auf der Liste, ihr Name war Mehmeti Hana Musabe...

Milosevic: War sie Mitglied der UCK?

Zeugin: Sie war es, so wie ihre drei Brüder. Ihr Vater war Kommandant des JCK-Stabes in dieser Region.

Auf Nachfragen des Angeklagten ergänzte die Zeugin, daß Racak schon früher durch terroristische Aktivitäten, Morde und Brandschätzungen der Häuser jener Albaner bekannt war, die sich nicht der UCK anschließen wollten. Eine Aussage, die wenig später durch den Polizeiinspektor von Urosevac, Dragan Jasovic, mit dem Hinweis ergänzt wurde, daß in Racak bereits ab Juni 1998 ein Stab der UCK untergebracht war. Berücksichtigt man zudem die selbst von Helena Ranta geübte Kritik, daß das Tribunal den Informationen über schwere Kämpfe zwischen serbischen Soldaten und UCK-Kämpfern in der Nacht vom 15. zum 16. Januar im Raum Racak nur unzureichend nachging, dann weiß man, was von der von Walker verbreiteten und von der Chefanklägerin in die Anklageschrift übernommenen Tatarennachricht zu halten ist, in Racak seien 45 »unbewaffnete Kosovo-Albaner« umgebracht worden.

Mittlerweile hat sich selbst der eingangs erwähnte Stellvertreter der Chefanklägerin der Wahrheit angenähert und eingeräumt, daß 25 der Racak-Toten Angehörige der UCK waren.

Mit Lügen und Fälschungen einen Kriegsvorwand zu schaffen, ist bekanntlich nichts Neues. Der Überfall polnischer Soldaten auf den deutschen Sender Gleiwitz, der Angriff Nordvietnams auf ein US-amerikanisches Kriegsschiff in der Tonking-Bucht, die Entdeckung der Massenvergewaltigungslager in Bosnien, die von den irakischen Massenvernichtungswaffen ausgehenden Gefahren für die »freie Welt« sind nur Beispiele für die bewährte Praxis kriegslüsterner Aggressoren. Neu ist im Falle des »Racak-Massakers« lediglich, daß die NATO die eigene betrügerische Tat zu einem »der wichtigsten Elemente der Anklage« gegen den Betrogenen, den Präsidenten des überfallenen Staates, gemacht hat. Dieses Element hat sich nun zweifelsfrei als ein übler Schwindel erwiesen.

*****

ENDE